

Des de San Francisco

Des de Seattle, les vacances em porten a San Francisco. Una altra metròpoli d'èxit, amb una entrada permanent de població que l'està densificant i que ha generat un debat urbà intensíssim sobre, entre altres temes, les altures, el control de lloguers (n'hi ha) i la proporció d'habitatge públic exigible als nous projectes immobiliaris (ara és del 25%).

Barcelona, amb una economia històricament dinàmica i diversificada, també té vocació de metròpoli. Sempre hi haurà ciutats *boutique*, especialitzades i exquisides, possiblement molt productives. Però no és aquest, penso, el tarannà de Barcelona. La nostra, com San Francisco, és una ciutat que atreu gent (no hi inclòc els turistes) en un espai petit. És i serà una ciutat densa, tant pel que fa a la ciutat estricta com a la ciutat àmplia dels 36 municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona (AMB).

Això és un desastre? No, simplement és una característica de la qual cal partir per gestionar bones trajectòries de futur, ben possibles dintre d'aquest model. Mireu, si consideréssim que l'AMB és la ciutat de Nova York i la Barcelona estricta és Manhattan, ens trobaríem que les dues aglomeracions americanes són més denses que les nostres. La densitat de l'AMB és de 5.100 habitants per km² (l'extensió és de 636 km²) i la de Nova York de 10.430 per km² (l'extensió és de 783 km²). La densitat de la Barcelona estricta és de 16.000 habitants per km² i la de Manhattan de 22.800 per km² (les extensions són de 101 i 87 km², respectivament). Per cert, el San Francisco estricte té 7.200 habitants per km², encara inferior a nosaltres però creixent (extensió: 120 km²). Si mirem cap a la Unió Europea, l'única gran ciutat estricta

ANDREU MAS-COLELL

UPF I BARCELONA GSE

ta més densa que Barcelona és París, amb 21.000 habitants per km² (per a una extensió similar a la de Barcelona: 105 km²). La meua conclusió és que si ciutats com Nova York o París han pogut gestionar la densitat, també ho podem fer nosaltres. Si el nostre destí és ser Nova York, una ciutat on els carrers són plens de gent que sembla que va a algun lloc –una observació que James Michener també fa sobre Barcelona a *Iberia* (1968)–, compeu amb mi. La densitat no és una condemna, és una oportunitat. Però també un repte que, sens dubte, és delicat i demana acció pública curosa i meditada.

S'ha de treballar fi. En dues dimensions. D'una banda, s'ha d'actuar sobre l'espai disponible a partir de la realitat existent però orientant-la cap a un bon repartiment entre les diferents necessitats: habitatge, espais verds, equipaments, activitat econòmica, transport (carrers de diferents categories, per exemple). De l'altra, és molt probable que també calgui ampli-

La densitat de Barcelona no és una condemna, és una oportunitat, però també un repte que demana acció pública curosa i meditada

ar l'espai disponible. I com que tinc entès que els geòlegs ens diuen que amb la nostra plataforma continental les illes sobre el mar no seran possibles, sembla que, inevitablement, el tema de l'ampliació en altura es plantejarà. És un debat que no ens hauria de fer recança.

Cal assenyalar que la regulació urbanística de tota mena crea i destrueix valor, però, en conjunt, té un gran poder de creació de valor. Per exemple, una regulació que permeti més altura en casos concrets crea espai habitable –o d'un altre ús– que no existia i, per tant, crea valor.

L'observació del que ja al seu temps estava passant a San Francisco va portar Henry George, un reformista social rival de Marx, a proposar, el 1879, l'apropiació pública, via impostos, de les rendes derivades de l'escassetat del sòl. No arribaré tan lluny però sí que afirmo que el principi del qual cal partir és el següent: la creació de valor (en termes nets) que es deriva d'una regulació pública se l'ha d'apropiar al 100% el sector públic. Repeteixo: tota.

El que acabo de fer notar té implicacions per al tema de l'habitatge. Una ciutat densa tindrà una tendència natural a lloguers elevats. Els equilibris necessaris per evitar la segmentació social de la ciutat, i els costos de mobilitat, demanaran no només més habitatge sinó, sobretot, habitatge públic, o regulat. Si, com he suggerit més amunt, la regulació pública crea nous espais, s'obre la possibilitat de, per exemple, propiciar mecanismes de concessió en què l'autoritat pública contribueix a l'edificabilitat i, a canvi, el concessionari queda limitat a una política de lloguer que li garanteix un retorn raonable, però no més. Estic convençut que d'inversors no en faltarien. El risc és baix.

La desaparició de "l'estranger"

ALBERT PLA NUALART

LINGÜISTA I ESCRIPTOR

Es queixava ahir Marina Subirats –tot just arribada de vacances, com tants lectors– de la impossibilitat de viatjar en el món cada cop més homogeni del segle XXI. *Viatjar* –a diferència de *fer turisme*– vol dir capbussar-se en la diversitat: descobrir que som una versió cultural, entre moltes, de la humanitat i, des d'aquesta relativització de la pròpia identitat, enriquir-nos. Els nostàlgics del viatge constatem que no només no queden territoris verges ni tribus que mai hagin entrat en contacte amb la *civilització*, sinó que "l'estranger" de la nostra infància, ple de perills, misteris i promeses, el de la frase "Se n'ha anat a l'estranger", s'està fonent a la velocitat del gel àrtic. Si colonitzar vol dir carregar-se els territoris salvatges, fer turisme és un pas més: vol dir destruir tot el que té de genuí, de divers, el món colonitzat. ¿És un procés irreversible? ¿L'únic viatge possible ja només pot ser espacial?

La desaparició de "l'estranger" no només té un paral·lel en el gel àrtic. És també la desaparició dels tomàquets que tenen gust –els de km 0–, de les botigues de barri –engolides per Amazon– i de tantes coses que nodrien i articulaven les comunitats on ens vam fer grans. De fet, el que creava "l'estranger" eren aquells tomàquets, aquelles botigues i, sobretot, aquelles comunitats. I és només creant i menjant tomàquets gustosos –per estrapolació que sembli– que tenim alguna possibilitat de salvar el poc gel àrtic que ens queda.

Perquè, és obvi, "l'estranger" no tornarà; i aquell passat, sense el *flou* del pas del temps, tenia arestes massa sinistres perquè desitgem tornar-hi. Però els tomàquets –deixeu-me que m'hi agafi– sí que poden tornar a tenir gust, i qui diu tomàquets diu tots els elements que ens farien singulars dins una humanitat que no pel fet d'estar tecnològicament interconnectada, està condemnada a l'homogeneïtat.

Globalitzar homogeneïtzant no és una conseqüència inevitable de les TIC igual com l'explotació infantil no és una conseqüència de la invenció de la màquina de vapor i la Revolució Industrial. Seria més exacte dir que tots els salts tecnològics propicien excessos i demanen temps per pair-los. Temps i, sobretot, socialitzar la nova tecnologia. Globalitzar homogeneïtzant és el que fan uns pocs espavilats que, havent espremut comercialment la tecnologia sorgida d'universitats com el MIT –pagada per la Defensa dels EUA (pels impostos del poble americà)–, s'han adonat que el camí més recte per ser multimilionaris passa per un món i uns consumidors uniformes.

Ressuscitar la diversitat, tornar el gust al tomàquet i salvar el gel àrtic, en canvi, passa per deixar de fer el carallot exhibint la intimitat a Facebook, Twitter i Instagram; passa per refer les comunitats des d'una comunicació tan profunda i sensual com analògica (sense renunciar mai a uns avenços tecnològics que, un cop païts i socialitzats, sempre humanitzen). No és tan diferent d'aspirar a respirar aire pur o a tenir drets laborals al Manchester del XIX.

DE FIT A FIT

Tardor 2018

JORDI DURÓ